

Beszámoló a
Polgári Települési Értéktár Bizottság
2021. évben végzett tevékenységéről

Összeállította:
Ferenczné Fajta Mária
PTÉB elnöke
2022.02.07.

Polgár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak alapján hozta létre a Polgári Települési Értéktárát és annak gondozásával foglalkozó értéktár bizottságot. A Polgári Települési Értéktár Bizottság (továbbiakban: Bizottság) feladat- és hatáskörét; működését; a bizottsági tagok jogait és kötelezettségeit a képviselő-testület 53/2016. (IV. 28.) határozatszámmal elfogadott, 34/2021. (II.25.) polgármesteri határozattal módosított és a jelenleg hatályban lévő 324/2020. (VII.1.) Korm. rendelet szerint módosított működési szabályzata tartalmazza.

A Bizottság 2022. február 7-én megtartott ülésén tárgyalta és 1/2022. (II.07.) PTÉB határozattal elfogadta a Polgári Települési Értéktár Bizottság 2021. évi szakmai beszámolóját, melynek mellékletét képezi a Bizottság 2/2022. (II.07.) PTÉB határozattal elfogadott 2022. évre szóló munkaterve.

Szakmai munka

Együttműködve Polgár Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalával, az Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtárral, valamint a Polgár Városért Alapítvány Kuratóriumával, a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló törvény előírásainak megfelelően, az abban megfogalmazott célkitűzéseket követve, a Bizottság törekszik az értéktár teljessé tételére, részt vesz a nemzeti értékek gondozásában, népszerűsítésében és továbbörökítésében. Szakmai tevékenységét a 3/2021. (II.10.) sz. PTÉB határozattal elfogadott munkatervében rögzített feladatok és vállalások alapján végezte.

Bizottsági ülések

Időpont	Napirendi pontok
2021. február 10.	1. A PTÉB 2020. évben végzett tevékenységéről szóló beszámoló jóváhagyása. 2. A PTÉB 2021. évi munkatervének tárgyalása.
2021. szeptember 6.	Értékeink gondozása 1. „Fogadj örökbe egy útmenti keresztet” program összeállítása. 2. Árvácska népdalkör emléktárgyainak elhelyezése. 3. Első világháborús emlékmű feliratainak megújítása.

Értéktári javaslatok

Polgár város nemzeti értékeinek gyarapítása érdekében jelen beszámolási időszakban a „Polonkai-ház” települési értéktárba való felvételére érkezett javaslat elbírálásra. A „Polonkai-kastély”, - ahogyan a közbeszéd is emlegette - egyike azoknak az épületeknek, melyeknek szimbolikus jelentése van a polgáriak számára. Az épületegyüttes a Kálvária kápolna, az egykori községháza, a katolikus templom, a református templom és a millenniumi iskola után,

Polgár egyik legrégebbi középületének tekintendő. Szecessziós jellege értékessé teszi építészetiileg is.

A Bizottság döntése alapján, 1/2021. (II.10.) számú határozatával a „Polonkai-ház” – az ingatlanon lévő utcai emeletes és az udvari villaépület együttessel - épített környezet kategóriában felvételre került a település értéktárába.

Értékeink gondozása

Árvácska kiállítóvitrin átadása

A polgári Árvácska Népdalkör és a Tiszavirág Citerazenekar Polgár város kulturális életében végzett kiemelkedő tevékenységéért, 2000-ben Pro Urbe emlékérem kitüntetésben részesült, 2016-ban pedig elsőként került be a Polgári Települési Értéktár leltárába, kulturális örökség kategóriában. A népdalkör 1998-ban vette fel az „Árvácska” nevet, miután addigi vezetőjük, Gál Veronika elhalálozása után árván maradtak. Az Árvácskát onnantól, a szintén egykori alapító tag Szekeres Józsefné, Ancika tartotta össze, vállalva a vezetői teendőket, aki szólóénekesként is szép sikereket ért el, őszintén megszólaló balladáival. Az elmúlt évtizedekben állandó szereplői voltak városunk, és a környékbeli települések rendezvényeinek. Lelkes munkásságuk révén, hűen őrizték és népszerűsítették a polgári népdalkincset. Számtalan díjat, és elismerést hoztak városunknak a megyei és országos népzenei találkozókra, megmérettetésekről. A népdalkör tagjai már nem vállalnak közösségi szerepléseket, így a sok szép együtt töltött év emléktárgyait, okleveleit, emléklapjait, vezetőjük átadta az Értéktárnak. Az emléktárgyakból válogatva kiállítóvitrint rendeztünk be, melyet bárki, bármikor megtekinthet az Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtár előcsarnokában. E különleges alkalomból, - ünnepi keretek között - az Idősek Napjára szervezett városi rendezvényen, – 2021. október 2-án - az Árvácskák közül hárman újra színpadra léptek. Hattyúdaluknak aktív részese volt a közönség is. Közös nótázással fejezte ki tiszteletét, és köszönte meg több évtizedes hagyományőrző, értékmentő munkájukat.

Útmenti keresztok örökbefogadása

A „Fogadj örökbe egy útmenti keresztet!” felhívásunk célja, amellyel, hogy találjuk meg minden keresztnek a gondos gazdáját, az értékőrző szemlélet és a közösségépítés erősítése volt. A 17 keresztből, azt a 15 keresztet hirdettük meg, ami jól megközelíthető. Örökbefogadónak nem csak magánszemély, vagy család jelentkezhetett, hanem bármilyen közösség: baráti társaság, iskolai osztály, intézmény, cég, civil szervezet. A megadott, igen rövid határidőn belül – 2021. szeptember 10-15-ig - 9 kereszt talált gazdára, akik vállalták hogy tisztán tartják, gondozzák a kereszt körüli zöld területet, friss virággal, koszorúval látják el. A Polgári Nagybaldogasszony Egyházközség kiemelt napján, - a Kálvária búcsún - s egyben a Kulturális Örökség Napján, 2021. szeptember 19-én kerültek átadásra az Örökbefogadói oklevelek.

A következő néhány napban többen is jelezték, hogy mindenképpen szeretnének csatlakozni kezdeményezésünkhöz. Akadt olyan, aki családi kötődés miatt vállalt volna egy-egy keresztet, és akadt olyan is, aki csak annyit kérdezett: „- Maradt-e még „árván” kereszt?”

Végül minden útmenti kereszt megtalálta gondos gazdáját, még azok is, amelyeket nem hirdettünk meg, mert nem a közutak mentén helyezkednek el!

Az Első világháborús emlékmű oldallapjain található nevek, feliratok rekonstrukciójának kezdeményezése

A nemzeti értékeinkről való gondoskodás védelmező, támogató formáit, az értékek eltérő sajátosságainak megfelelően keressük. Az Első világháborús emlékmű oldallapjain található nevek, feliratok erősen megkoptak, nehezen olvashatóak. A 2021. évi terveink között szerepelt azok megújítása, átfestése, többnyire önkéntesek közreműködésével. A rekonstrukció megkezdése előtti tárgyalások rámutattak arra, hogy a feladat végrehajtásához szükséges döntések a Bizottság hatáskörén túlmutatnak.

Fiatal László, akinek javaslata alapján bekerült az emlékmű, a település értékei közé, valamint Makó Kristóf történész, - volt polgári lakos, aki a polgári lakosság és katonaság XX. század eleji történetét, kiemelten a két világháborút kutatja - problémafelvetéseit figyelembe véve, miszerint a hősi halottak névsora pontatlan és hiányos, arra a következtetésre jutottunk, hogy nagyobb rekonstrukcióra lenne szükség. A névsor pontosítása és teljessé tétele, új oldallapok felhelyezésével valósulhatna meg.

A Bizottság 4/2021. (IX. 6.) sz. PTÉB határozata alapján kezdeményeztük és Polgár Város Képviselő-testülete felé előterjesztésre javasoltuk az „Első Világháborús emlékmű” – kulturális örökség, és épített környezet kategóriában nyilvántartott érték – oldallapjain található nevek, feliratok rekonstrukcióját.

Szem előtt tartjuk az aktualitásokat, jubileumi évfordulókat. Jelen beszámolási időszakban koszorút helyeztünk el Barankovics István (1906-1974) újságíró és keresztény-demokrata politikus főtéri mellszobránál születésének 105. évfordulója tiszteletére, valamint az előző évekhez hasonlóan, halottak napján az értékeink sorában nyilvántartott személyek emlékhelyeinél virágot és méceset helyeztünk el.

Helytörténeti Kör

Helytörténeti körben Nábrádi Benedek szerkesztő munkáját segítve, folytattuk a A polgári labdarúgás száz éve című kézirat tartalmi elemeinek kiegészítését, pontosítását. Három év (2018-2021) gyűjtő- és kutatómunka eredményeképpen a könyv elkészült, bemutatójára 2021. júliusában került sor az Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtárban.

Nyilvánosság

A helyi nemzeti értékek gyűjteményét, és a Bizottság munkáját a www.polgar.hu weboldal erre a célra létrehozott menüpontja alatt lehet nyomon követni. Innen tölthetők le azok a formanyomtatványok, amik a javaslattételhez szükségesek és itt lehet informálódni az elfogadott értékekről. A javaslattételeket elektronikus úton is fogadjuk. Az online űrlapok Polgár város honlapján, és a Polgári Települési Értéktár Facebook oldalán érhetők el.

A közösségi oldalunkon az értékek gondozásának és őrzésének hangsúlyozása érdekében nem csak helyi, hanem megyei és országos aktualitásokat, híreket is megosztottuk.

Az értéktári eseményekről, felhívásokról, rendezvényekről nyomtatott formában a PolgárTárs havilapban, - képes, szöveges összefoglalót teszünk közzé.

Összegzés

Az összetartozás, az egység és a nemzeti tudat erősítése érdekében kell összegyűjteni, dokumentálni, őrizni, védeni és ápolni nemzetünk értékeit. A Bizottság folytatja a város értékeinek felkutatását, az értékőrző szemléletmód kialakítását. Keresi az együttműködési lehetőségeket magánszemélyekkel és civil szervezetekkel, akik segítik a helytörténeti-helyismereti anyagok felkutatását. A polgári Városi Könyvtárral közösen tervezi és szervezi a Helytörténeti Kör gyűjtőmunkáját.

Polgár, 2022. február 7.

Ferenczné Fajta Mária
elnök

Polgári Települési Értéktár

	Nemzeti érték	Kategória	Határozat száma
I.	Árvácska Népdalkör és a Tiszavirág Citerazenekar	Kulturális örökség	6/2016. (IX.28.)
II.	Barankovics István (1906-1974) újságíró és keresztény-demokrata politikus főtéri mellszobra	Kulturális örökség	7/2016. (IX.28.)
III.	Polgári Hurka-pite	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	8/2016. (IX.28.)
IV.	Polgári csapásolás	Kulturális örökség	1/2017. (I.31.)
V.	Polgári Római Katolikus templom	Kulturális örökség Épített környezet	3/2017. (I.31.)
VI.	Kálvária Domb	Kulturális örökség Épített környezet Természeti környezet	4/2017. (I.31.)
VII.	„Polgár története” Monográfia	Kulturális örökség	8/2017. (V.3.)
VIII.	Dr. Dely Mátyás Polgáron elhelyezett bronz emléktáblája, állatorvosi munkássága	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	9/2017. (V.16.)
IX.	Barkó Imréné, született Móricz Julianna hagyományközvetítő és értékőrző munkássága	Kulturális örökség	3/2018. (VII.18.)
X.	A Polgár Önkéntes Tűzoltó Egyesület muzeális értékű tűzoltó járművei	Ipari és műszaki megoldások	4/2018. (VII.18.)
XI.	Polgári Református Templom	Kulturális örökség Épített környezet	5/2018. (VII.18.)
XII.	Polgári Lovas Hagyományörző Egyesület	Kulturális örökség	6/2018. (VII.18.)
XIII.	Útmenti keresztek Polgáron	Kulturális örökség Épített környezet	7/2018. (VII.18.)
XIV.	Első világháborús emlékmű (Polgár)	Kulturális örökség Épített környezet	9/2018. (X.15.)
XV.	Sebestyén Ferenc: Polgár múltja és jelene 1-7 részes videosorozat	Kulturális örökség	3/2019. (V.13.)
XVI.	Polonkai-ház	Épített környezet	1/2021. (II.10.)

A Polgári Települési Értéktár Bizottság

2022. évi

Munkaterve

Jóváhagyva a 2/2022. (II. 7.) sz. határozattal

Bizottsági ülések

- Február 7. I. Ülés
Polgár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete számára készített beszámoló jóváhagyása a Bizottság 2021. évi tevékenységéről.
A 2022. évi munkaterv tárgyalása.
- Március - Augusztus A beérkezett javaslatok 90 napon belüli elbírálása, döntés a helyi értéktárba történő felvételről.
Javaslattétel a megyei értéktárba való felvételről.
- Szeptember 12. II. Ülés
A 2022. évi munkaterv teljesítése.
A beérkezett javaslatok elbírálása, döntés a helyi értéktárba történő felvételről. Javaslattétel a megyei értéktárba való felvételről.
- Október - December A beérkezett javaslatok 90 napon belüli elbírálása, döntés a helyi értéktárba történő felvételről.
Javaslattétel a megyei értéktárba való felvételről.

Feladatok

- Polgár város közigazgatási területén lévő nemzeti értékek felkutatása, nyilvántartásba vétele, őrzése.
- A település értékeinek népszerűsítése és gondozása.
- A Helytörténeti Kör tevékenységének támogatása, a helytörténeti-helyismereti információk és dokumentumok minél szélesebb körű felkutatása a lakosság bevonásával. Témák felvetése, feladatok megfogalmazása, kapcsolattartó személyek kijelölése.
- A Bizottság képvisellete az értéktárakkal kapcsolatos szakmai konferenciákon.

Értékeink népszerűsítése, gondozása

Április 9. **„Régi idők disznóvágásai”** - Fotókiállítás

A VII. Hurka-pite Fesztiválon utcai fotókiállítást szervezünk a lakosság erre a célra felajánlott fotóiból, melynek témája a hagyományos polgári disznóvágások, disznótorok felelevenítése.
Helyszín: Polgár város főtere.

Május - Október **„Ismerd meg Polgár értékeit!”**

Kutatómunkával egybekötött felhívást intézünk a város iskoláskorú gyermekei részére a polgári értékek írásos és képi anyagának bővítése céljából. A vetélkedőn 4 fős csapatokban mérik össze tudásukat a polgári és Hajdú-Bihar megyei értékekről, valamint a Hungarikumokról, az előre megadott források alapján. A vetélkedő résztvevői a 3-4. és az 5-8. évfolyamos diákok.
Helyszín: Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtár /4090 Polgár, Barankovics tér 6./

Június

„Szédeli borsó...” – népi játékok és hagyományok Polgárról

Barkó Imréné, született Móricz Julianna **hagyománykövetítő és értékőrző munkásságát** pályázati anyagain, gyűjtésein és hagyományőrző tevékenységén keresztül mutatjuk be, az egykori pedagógusok tiszteletére megrendezésre kerülő „Emlékezzünk régiokról” eseményen. Helyszín: Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtár /4090 Polgár, Barankovics tér 6./

Szeptember 17. **„Fogadj örökbe egy útmenti keresztet”** projekt folytatása.

Az örökbefogadás idejét, a fordulónapon túl 2 évben határozzuk meg. A 2021. évben aláírt Örökbefogadói Nyilatkozat ez évben a fordulónapon érvényét veszti, azonban lehetőség nyílik örökbefogadóként hosszabbítást kérni. A keresztet újbóli örökbe adása, a Kulturális Örökség Napjaihoz csatlakozva, - a keresztet megáldásával egybekötött program keretén belül kerül sor.

Helytörténeti kör

<u>Téma</u>	<u>Tevékenység</u>
Mesterségekről mesterektől	Eltűnő kismesterségekről, a közöttünk élő mesterektől, mesterségek gyakorlóitól összegyűjteni a még elérhető helytörténeti anyagokat. A technológiai tudás lejegyzése mellett főleg a képi- és írásos anyagokra helyezve a hangsúlyt. (Fényképek mesterekről munka közben, munkaeszközök, késztermékek, iskolai bizonyítványok, mesterlevelek,... stb.)
Utcanevek változásai Polgáron	Az utcanevek módosulásai a politikai-történelmi változások alapján.

A témák feldolgozását követően online kiadvány formájában közzétesszük Polgár város, a Polgári Települési Értéktár és a polgári Városi Könyvtár közösségi oldalán.

Pályázat

„Polgár helyi értékei, értékes helyei” - pályázat benyújtása az Agrárminisztérium, a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatására – kiírt pályázatára.

A pályázat benyújtásának ideje: 2022. február 2 – március 4.

A pályázat megvalósításának ideje: 2023. április 30-ig.

A Bizottság tevékenységének költségei

A 2022. évi munkatervhez az alábbi költség nemek merülnek fel: - dokumentációs költség, - postaköltség, - helyi értékek bemutatásával és népszerűsítésével kapcsolatos rendezvények költségei, - megemlékezések költségei, - szakértői felkérések.

A Bizottság tevékenységéhez szükséges költségek fedezetét, Polgár Város Önkormányzatának 2022. évi költségvetése tartalmazza.